

Computer networking - theory

Computernetwerken - Een 'top-down'-benadering, 7^e editie
 James F. Kurose & Keith W. Ross - ISBN 978-90-430-3621-4
http://www.cit.umass.edu/kurose_ross/interactive

1

Algemene inleiding

2

Overzicht van de inhoud - H1

- Wat is Internet?
- Wat is een protocol?
- De edge (buitenrand) van het netwerk
- De core (kern) van het netwerk
- Toegangsnetwerken & fysieke media
- Vertraging en verlies
- Protocollagen en hun servicemodel
- Boek p 1 - 4

3

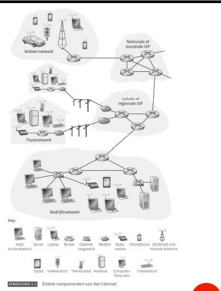

Wat is Internet? - p2

- Publiek toegankelijk netwerk
- Complex systeem dat continu aan wijziging onderhevig is
- Kan beschreven worden als
  - Hardware
    - Hosts (clients/servers)
    - Packet switches (routers/switches)
    - Communicatielinks (Koper, glasvezel, draadloos,...)
  - Diensten
    - e-mail
    - World Wide Web

4

Wat is Internet? (hardware)

- Wereldomvattend computernetwerk bestaande uit
  - desktops/laptops
  - servers voor web, mail, gaming, ...
  - smart tv's
  - smartphones
  - auto's
  - beveiligingssystemen, camerabewaking
  - allerlei sensoren (IoT)

5

Wat is Internet? (hardware)

- Eindsystemen of "hosts"
  - voeren netwerktoepassingen uit
  - communiceren door middel van protocollen
    - TCP, IP, HTTP, FTP, ...
  - zijn verbonden met communicatielinks:
    - fysieke media (coax, koper, fiber, wireless)
    - bepaalde capaciteit (bandbreedte, bps, Mbps, Gbps)
  - zijn verbonden met packetswitches
    - routers en datalinklaagswitches

6

Wat is Internet? (hardware)

- Hosts toegang verlenen tot internet via een ISP (Internet Service Provider)
  - door een toegangsnetwerk
  - is meestal breedbandtoegang (DSL of kabelmodem)
  - met als doel om websites, video's, ... van contentproviders ter beschikking te stellen
- Verbindingen tussen ISP's
  - nationaal
  - internationaal
  - netwerk gebruikt
    - protocollen
    - namen
    - adressen

7

Wat is Internet? (hardware)

- Protocollen
  - uitgevoerd door eindsystemen en packetswitches
  - IP bepaalt indeling van pakketten
    - bij uitwisseling tussen routers en eindsystemen
    - bij uitwisseling tussen routers onderling
- Het gebruik van standaarden
  - IETF (Internet Engineering Task Force) - <https://www.ietf.org/standards/rfcs/>
  - RFC's (Request For Comments)
    - TCP, IP, FTP, SMTP, POP3, HTTP, ...
    - meer dan 7000 RFC's
    - Voorbeeld rfc791 - beschrijving van het Internet Protocol
  - IEEE 802 LAN/MAN Standards Committee - <http://www.ieee802.org/>
    - Standaarden voor ethernet en wifi

8

Wat is Internet? (hardware)

- Soorten netwerken - 1
  - LAN - local area network (bv thuisnetwerk)
    - Ethernet versie 2 en 802.11(WiFi)
  - WAN - wide area network (bv internet)
  - PAN - personal area network (bv bluetooth)
  - MAN - metropolitan area network (bv stadsdiensten)
  - SAN - storage area network (bv iSCSI / fiberchannel)
  - CAN - controller area network (bv netwerk in voertuigen)

9

Wat is Internet? (hardware)

- Soorten netwerken - 2
  - internet
    - publiek toegankelijk
  - intranet
    - gebruikt internettechnologie (routers, IP, ...)
    - is een private omgeving (bedrijf, overheid, ...)
  - extranet
    - gebruikt internettechnologie tussen bedrijven
    - geeft geen toegang aan 'anonieme' gebruikers

10

Wat is Internet? (hardware)

- De topologie van een netwerk
  - De structuur van de onderlinge verbindingen tussen de verschillende onderdelen (fysiek of logisch)
    - Maasnetwerk (mesh)
    - Busstructuur
    - Sternnetwerk
    - Ringnetwerk
    - Boomstructuur

11

Wat is Internet? (diensten)

- Internet als infrastructuur die diensten aan toepassingen levert
- Gedistribueerde toepassingen (verschillende hosts wisselen gegevens uit)
  - surfen over het web (http)
  - remote login (ssh)
  - bestandsoverdracht (ftp)
  - P2P bestandsdeling
  - e-mail (outlook)
  - audio- en videostreaming (realaudio)
  - realtime audio en video (videoconferencing)
  - internettelefoon
  - distributed games

12

Wat is een protocol?

• Menselijke interactie

- begroeting $A \rightarrow B$
- begroeting* $B \rightarrow A$
- vraag $A \rightarrow B$
- antwoord $B \rightarrow A$
- als * er niet komt, volgt er niets meer
- specifieke berichten met specifieke reacties

13

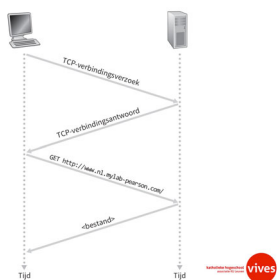

Wat is een protocol?

• Verzoek aan een webserver

- op de client URL in browser invullen
- connection request van client naar server
- connection reply van server naar client
- "GET" webpagina deel van het HTTP protocol
- client ontvang webpagina opgemaakt in HTML

14

De edge van het netwerk p9

• Computers zijn eindsystemen of hosts

- zitten op de rand van het netwerk
- "gastheer" voor de webbrowser, webserver, programma's voor e-mail, ...
- 2 categorieën van hosts
  - Clients
    - desktopcomputers, laptops, smartphones, ...
  - Servers
    - geheugen, CPUs, opslagcapaciteit, betrouwbaar
    - distribueren informatie (webpagina's, video streamen, e-mail)

15

De edge van het netwerk

- Client/server model
  - Een clienttoepassing vraagt en krijgt een dienst van een servertoepassing
    - WWW → HTTP → Firefox & IIS
    - e-mail → SMTP, POP3 → Thunderbird & hMailServer
    - bestanden → FTP → Filezilla & IIS
    - remote login → SSH → Putty & Linux
  - Gedistribueerde toepassingen
    - client en server draaien op andere machine
    - reageren op elkaar door uitwisselen van berichten
    - netwerk van routers is "black box"

16

De edge van het netwerk

- Peer-to-peer model (P2P)
  - De toepassing is cliënt en server
  - Oorspronkelijk
    - doordat netwerken te klein waren voor "dedicated servers"
    - clients kunnen bestanden delen, samenwerken
    - beveiliging niet gecentraliseerd
  - Nu
    - delen van bestanden
      - » BitTorrent

17

De edge van het netwerk

- Hosts connecteren op het internet via
  - een edge router (ISP)
  - connectie via een toegangsnetwerken
    - over telefoonlijn (Proximus, Scarlet)
    - via de coaxkabel van de televisie (Telenet, Orange)
    - via glasvezel (fiber to the home - FTTH)

18

De edge van het netwerk

- Toegangsnetwerken - DSL
  - over telefoonlijn (Proximus)
  - DSL (Digital Subscriber Line)
  - gelijktijdig telefoneren en surfen mogelijk
  - DSL modem nodig
  - Asymmetrisch (ADSL) /symmetrisch (SDSL)
    - bandbreedte "upstream" lager dan "downstream" → ADSL
    - bandbreedte "upstream" zelfde dan "downstream" → SDSL
  - Snelheid is afhankelijk van
    - afstand tot centrale
    - kwaliteit van de verbinding (UTP kabel)
    - elektrische interferentie uit de omgeving

19

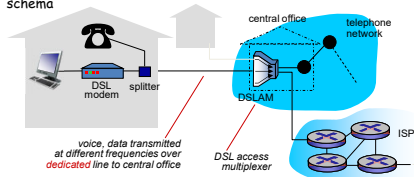

De edge van het netwerk

- Toegangsnetwerken - DSL
  - schema

20

De edge van het netwerk

- Toegangsnetwerken - kabel
  - over televisiekabel (Telenet)
  - HFC (hybrid fiber coax)
  - kopstation → distributienetwerk coaxkabels → signaalversterkers → huisaansluiting
  - glasvezel in verbinding van kop- en verdeelstations
  - kabelmodem nodig
  - gedeeld broadcastmedium
  - Asymmetrisch
    - EuroDocsis 3.0 (downstream 1,2 Gbps - upstream 200 Mbps)
    - EuroDocsis 3.1 (downstream 10 Gbps - upstream 1-2 Gbps)

21

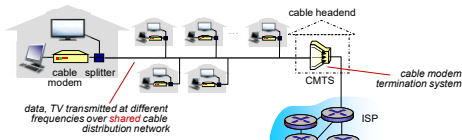

De edge van het netwerk

- Toegangsnetwerken - kabel
  - schema

22

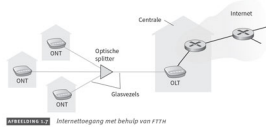

De edge van het netwerk

- Toegangsnetwerken - fiber
  - over glasvezel
  - Fiber to the home

23

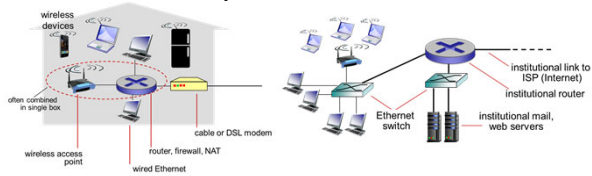

De edge van het netwerk

- Thuisnetwerk / bedrijfsnetwerk

24

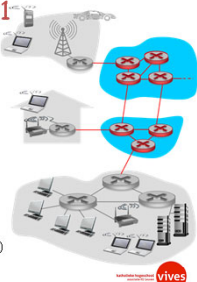

De core van het netwerk - p21

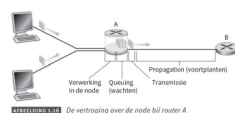
- Een netwerk van onderling verbonden routers (mesh)
  - functie router is forwarden en routeren
- 2 soorten switching
  - Circuitswitching - Exclusieve verbinding
    - klassieke telefoon - PSTN
  - Packetswitching - Gedeelde verbinding
    - berichten opsplitsen in datagrammen (packets)
    - gaan door communicatielinks en packetswitches of routers
    - gebruiken de volledige transmissiesnelheid van de link
    - "store-and-forward transmission"
      - opslaan en doorsturen = vertraging (functie van lengte)
    - buffer op uitgang van een packetswitch
      - variabele "queuing delay" (functie van netwerkcongestie)
      - pakketverlies bij volle buffer

25

Vertragingen en verlies - p34

- Wat gebeurt er tussen bron en bestemming ?
  - het pakket gaat door een aantal routers en links.
- Er ontstaat vertraging
  - door 4 verschillende oorzaken

26

Vertragingen en verlies

- Processing delay (d_{proc})
  - de pakketten analyseren op fouten
  - de bestemming van volgend knooppunt bepalen
  - afhankelijk van de sterkte van de apparatuur
  - hoeveel pakketten verwerken per seconde ?
- Queuing delay (d_{queue})
  - wachten op verzending over bepaalde link
  - afhankelijk van aantal eerder aangekomen pakketten dus variabel per pakket
  - nul bij lege buffer, groot bij veel verkeer
  - afhankelijk van de congestie van de router

27

Vertragingen en verlies

- Transmission delay (d_{trans})
  - een pakket van L (bits) over link met een bandbreedte van R (bps) verzenden
  - L/R seconden tot de bestemming bereikt is
  - store-and-forward delay
- Propagation delay (d_{prop})
  - tijd om de afstand (km) van de link te doorlopen
  - afhankelijk van het soort medium (koper, fiber)
  - snelheid ongeveer 200.000 tot 300.000 km per seconde
  - vaste waarde voor elke bit

28

Vertragingen en verlies

- Totale vertraging in een knooppunt
  - de som van de 4 soorten vertraging
  - $d_{node} = d_{proc} + d_{queue} + d_{trans} + d_{prop}$
- Packetverlies
  - buffer heeft eindige capaciteit
  - vertraging in de queue kan nooit langer zijn dan de tijd om de volledige buffer te versturen (=eindig)
  - indien de **buffer vol** is ontstaat packetverlies
  - hoe meer verkeer (traffic intensity), hoe groter de kans op verloren pakketten
  - opvangen in protocols op de eindsystemen (retransmit)

29

Vertragingen en verlies

- End-to-end vertraging
  - Som van alle node vertragingen
  - Te controleren via ping / tracert commando (Windows)

30

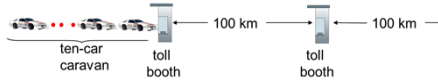

Vertragingen en verlies

- Eenvoudig voorbeeld van propagation delay en transmission delay
  - Autosnelweg met iedere 100 km een tolhuis
  - Verwerkingssnelheid tolhuis 12s per auto
  - Snelheid auto 100 km/u
  - Konvooi van 10 auto's

31

Vertragingen en verlies

- (transmission delay)
  - de eerste auto moet wachten tot alle 9 andere auto's voor het tolhuis staan (store and forward principe)
  - $10 * 12s = 120s$ of 2 minuten om de auto's te verwerken
- (propagation delay)
  - de tijd die een auto erover doet om van de uitgang van het ene tolhuis naar de ingang van het volgende tolhuis te rijden
  - $100 \text{ km} / (100 \text{ km/u}) = 1 \text{ u}$ of 60 min
- Totale tijd = 62 min

32

Vertragingen en verlies

- Wat indien:
  - Verwerkingssnelheid tolhuis 60s per auto
  - Snelheid auto 1000 km/u
  - (transmission delay)
    - $10 * 60s = 600s$ of 10 minuten om de auto's te verwerken
  - (propagation delay)
    - $100 \text{ km} / (1000 \text{ km/u}) = 0,1 \text{ u}$ of 6 min
  - Dus de eerste auto is reeds bij het volgende tolhuis (7 min) terwijl nog niet alle auto's door het eerste tolhuis zijn (nog 3 auto's staan te wachten)!

33

Protocollagen en hun servicemodel - p46

- Internet
  - enorm complex systeem
  - verschillende toepassingen en protocollen
  - verschillende eindsystemen en verbindingen
  - routers en links met verschillende media
  - Oplossing om dit beter te begrijpen -> splitsen in deelproblemen/lagen
- Gelaagde structuur
  - scenario van een reis met een vliegtuig
  - van vertrekpunt naar bestemming
  - ticketfunctie, bagagefunctie, gatefunctie, vertrek- en landingsfunctie, navigeren

34

Protocollagen en hun servicemodel

- Vliegtuigreis - de verschillende stappen wanneer je op reis gaat van A naar B

35

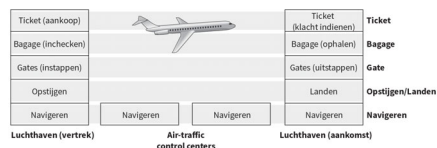

Protocollagen en hun servicemodel

- Vliegtuigreis als lagenmodel

36

Protocollagen en hun servicemodel

- "Elke laag levert een dienst door bepaalde handelingen binnen die laag uit te voeren en diensten van de direct onderliggende laag te gebruiken."
  - voordeel - specifiek deel van een groot, complex systeem isoleren
  - implementatie van een dienst kan eenvoudig veranderd worden → modulariteit
    - dezelfde dienst blijven leveren
    - gebruik blijven maken van dezelfde dienst
    - werking van het systeem blijft dezelfde

37

OSI model (Open System Interconnection)

- In 1984 ontwikkeld door International Standards Organization (ISO)
- Internationale standaardisatie van protocollen
- Een manier om de netwerkkommunicatie onder te verdelen in kleinere stukken (lagen)
- Het OSI model bestaat uit 7 lagen
  - elke laag heeft een welomschreven functie
  - functies aan lagen toekennen met standaardisatie als doel
  - voldoende lagen om afzonderlijke functies onder te brengen en toch beperkt om niet te onhandig te zijn
- Iedere laag biedt een aantal functies voor de laag er boven en gebruikt functies van de laag er onder
- OSI is geen netwerkkarchitectuur, zegt alleen wat elke laag moet doen (ISO standaard voor elke laag)

38

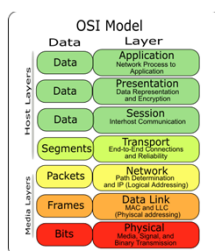

OSI model (Open System Interconnection)

39

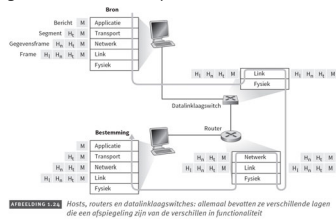

---

5 lagen IP model - encapsulation

- Inkapseling van de data (encapsulation)

40

Fysieke laag - LAN

41

Fysieke laag - H6 - p444-445

- Functie
  - Beschrijft de elektrische/optische en mechanisch eigenschappen van het netwerk
  - Bitstream versturen
- Media waarover bits verstuurd kunnen worden:
  - Koper
    - (Telefoonkabel)
    - **Twisted Pair Kabel**
    - (Coax Kabel)
  - **Glasvezel**
  - (Lucht - radiogolven)

42

Fysieke laag

• Standaarden

IEEE 802.3	Higher Layer LAN Protocols (Bridging)	active
IEEE 802.3	LAN	discontinued
IEEE 802.3	Ethernet	active
IEEE 802.3	Token Ring	discontinued
IEEE 802.3	Token Ring MAC layer	discontinued
IEEE 802.3	Media Technology	discontinued
IEEE 802.3	Broadband LAN using Coaxial Cable	discontinued
IEEE 802.3	Fiber Optic TAD	discontinued
IEEE 802.3	Integrated Services LAN (ISLAN or IsoEthernet)	discontinued
IEEE 802.3	Interoperable LAN Security	discontinued
IEEE 802.11	Wireless LAN (WLAN) & Mesh (Ad Hoc) Certification	active
IEEE 802.12	100BaseVG	discontinued
IEEE 802.13	Unicase	reserved for Fast Ethernet development
IEEE 802.14	Cable modem	discontinued
IEEE 802.15	Wireless PAN	active
IEEE 802.15.1	Bluetooth certification	active

43

Fysieke laag

- Twisted pair
  - Goedkoopste en meeste gebruikte medium
  - 2 geïsoleerde koperdraden (in spiraalvorm)
  - 4 paar (8 draadjes)
  - Implementaties ethernet over twisted pair
    - Fast Ethernet (100Base-TX)
    - Gigabit Ethernet (1000Base-T)
    - 10 Gigabit Ethernet (10GBase-T)
    - 25 Gigabit Ethernet (25GBase-T)
    - 40 Gigabit Ethernet (40GBase-T)

44

Fysieke laag

– PoE (Power over Ethernet)

POE PIN/DATA ASSIGNMENT (PSE PERSPECTIVE)									
Pin #	TX PAIR (TX+ TX-)	TX PAIR (TX+ TX-)	TX PAIR (TX+ TX-)	TX PAIR (TX+ TX-)	TX PAIR (TX+ TX-)	TX PAIR (TX+ TX-)	TX PAIR (TX+ TX-)	TX PAIR (TX+ TX-)	TX PAIR (TX+ TX-)
1	White/Orange	White/Green	Blue	Blue	DC+	DC-	Table A	DC+	DC-
2	Orange	Green	Blue	Blue	DC+	DC-	Table A	DC+	DC-
3	White/Green	White/Orange	Tx+	Tx+	DC	DC	Table B	DC	DC
4	Blue	Blue	DC+	DC-	DC	DC	Table C	DC+	DC-
5	White/Blue	White/Blue	+	DC+	DC-	DC	Table C	DC+	DC-
6	Green	Orange	Tx+	Tx+	DC	DC	Table B	DC	DC
7	White/Orange	White/Orange	+	DC	DC	DC	Table D	DC	DC
8	Brown	Brown	+	DC	DC	DC	Table D	DC	DC

45

Fysieke laag

- Soorten twisted pair (TP) bekabeling
  - Cat 5^e (1000Base-T - lengte 100 m)
  - Cat 6
  - Cat 6a (10GBase-T)
  - Cat 7
  - Cat 7a
  - Cat 8 (25GBase-T en 40GBase-T)

Name	Typical construction	Bandwidth
Level 1		0.4 MHz
Level 2		4 MHz
Cat. 3	UTPR ¹	16 MHz ²
Cat. 4	UTPR ¹	20 MHz ²
Cat. 5	UTPR ¹	100 MHz ²
Cat. 5e	UTPR ¹	100 MHz ²
Cat. 6	UTPR ¹	250 MHz ²
Cat. 6a	U/UTP, F/UTP	500 MHz
Cat. 7	F/FTP, S/FTP	600 MHz
Cat. 7a	F/FTP, S/FTP	1000 MHz
Cat. 8.1	U/FTP, F/FTP	1600-2000 MHz
Cat. 8.2	F/FTP, S/FTP	1600-2000 MHz

46

Fysieke laag

- Shielding bij TP
  - voorkomen van elektromagnetische interferentie (storingen van het signaal)

Common industry nomenclature for cable construction types			
Industry abbreviations	ISO/IEC 11801 designation	Cable shielding	Pair shielding
UTP, TP	U/UTP	None	None
STP, S/UTP, P/STP	U/STP	None	Full
F/STP, S/STP	F/STP	Full	None
STP, SC/TP	S/UTP	Braiding	None
S/FTP, S/F/STP, STP	S/FTP	Braiding and Full	None
F/FTP, SC/TP	F/FTP	Full	Full
SC/TP, S/FTP, STP, STP P/STP	S/FTP	Braiding	Full
SC/TP, S/FTP, STP	S/FTP	Braiding and Full	Full

The code before the slash designates the shielding for the cable itself, while the code after the slash determines the shielding for the individual pairs.

U = unshielded
 P = pair shielding
 S = twisted shielding (outer layer only)
 STP = twisted pair
 FTS = twisted pair, individual shielding in quads

47

Fysieke laag

- Glasvezel
  - dun, compact, licht, flexibel medium
    - single mode fiber 9/125 μm - lange afstanden
    - multimode fiber 62,5/125 of 50/125 μm - korte afstanden
  - geleider van lichtpulsen
    - lichtbron - LED of laser
    - lichtgevoelige detector - fotodiode
    - werkt in 1 richting dus 2 vezels voor full-duplex
  - enorme bandbreedte per vezel (Tbps)
  - ongevoelig voor elektromagnetische storingen
  - lage verzwakking van het signaal

48

Fysieke laag

- Implementaties ethernet over glasvezel
  - Fast Ethernet (100Base-FX)
  - Gigabit Ethernet (1000Base-LX (lange afstand) - 1000Base-SX (korte afstand))
  - 10 Gigabit Ethernet (10GBase-SR - 10GBase-SW)

10GBASE-SR	MMF	10 Gbps	300 m	850nm laser, max length depends on fiber size and quality
10GBASE-LR	SMF	10 Gbps	10 km	1310nm laser, max length depends on fiber size and quality
10GBASE-ER	SMF	10 Gbps	40 km	1550nm laser, max length depends on fiber size and quality
10GBASE-SW	MMF	10 Gbps	300 m	850nm laser transceiver
10GBASE-LW	SMF	10 Gbps	10 km	Typically used with SONET
10GBASE-EW	SMF	10 Gbps	40 km	1550nm optical wavelength
